

Recenziju za predmet 'Jezik i kultura romske nacionalne manjine u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj'.			
1 – neprimjereni	2 – donekle primjereni	3 – uglavnom primjereni	4 – u potpunosti primjereni
<p>Objasnite što treba promijeniti u slučaju da je Vaš odgovor 1., 2., ili 3.</p> <p>U organizacijskom području ' Identiteti i ljudska prava' JKR OŠ D. 3.1 je moguće usuglasiti s kurikulumom 'Građanskog odgoja i obrazovanja' koji poznavanje dječjih prava predviđa u 1. odnosno 2. razredu.</p> <p>Organizacijsko područje 'Stvaralaštvo i tradicija' ne predviđa više kognitivne razine odnosno kritičko promišljanje o tradiciji i običajima primjereno uzrastu (barem) u višim razredima. Preporučuje se uvesti kritičko propitivanje običaja što je povezano s organizacijskim područjem 'Identitet i ljudska prava', kako bi učenici propitali je li i na koji način pojedini običaji stavljaju u neravnopravan položaj određene pripadnike zajednice u kojoj se ti običaji provode (u ovom slučaju romska zajednica).</p> <p>U organizacijskom području 'Identiteti i ljudska prava' u razradi ishoda u četvrtom razredu u JKR OŠ D. 4.1 u razradi ishoda navodi se ' raspravlja o posljedicama ponašanja koje proistječe iz stereotipa i predrasuda' dok se u osmom razredu u JKR OŠ D. 8.1 navodi 'razumije kako nastaju predrasude većinske nacije prema nacionalnim manjinama i nacionalne manjine prema većinskoj naciji'. Iz toga moguće proizlazi da je zahtjev u četvrtom razredu veći od onoga u osmom.</p> <p>U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava', zbog usklađenosti sa sadržajem i zahtjevima kurikuluma Građanskog odgoja i obrazovanja preporučuje se preformulirati ishod: 'Navodi temeljne dokumente o zaštiti prava nacionalnih manjina te pronalazi i povezuje sadržaj dokumenata o zaštiti ljudskih prava s primjerima iz svakodnevnice.' Preporučuje se smanjiti zahtjeve za razinu dobar jer su prezahtjevni u odnosu na druge zahtjeve u kurikulumu.</p>			
<p>2. Jesu li sadržaji i ishodi učenja primjereni broju sati nastave?</p>			
1 – neprimjereni	2 – donekle primjereni	3 – uglavnom primjereni	4 – u potpunosti primjereni

Objasnite što treba promijeniti u slučaju da je Vaš odgovor 1., 2., ili 3.

3. Jesu li sadržaji i ishodi učenja relevantni i utemeljeni na znanstvenim spoznajama predmetnog područja?

1 – neprimjereni

2 – donekle
primjereni

3 – uglavnom
primjereni

**4 – u potpunosti
primjereni**

Objasnite što treba promijeniti u slučaju da je Vaš odgovor 1., 2., ili 3.

5. Sadrži li kurikulum odgovarajući omjer širine i dubine znanja, vještina i stavova iz predmetnog područja?

1 – neprimjereni

2 – donekle

3 – uglavnom

4 – u potpunosti

4. Jesu li domene potrebne za predmetno područje dobro zastupljene?

1 – neprimjereni

2 – donekle
primjereni

3 – uglavnom
primjereni

**4 – u potpunosti
primjereni**

Objasnite što treba promijeniti u slučaju da je Vaš odgovor 1., 2., ili 3.

	primjereni	primjereni	primjereni
<p>Objasnite što treba promijeniti u slučaju da je Vaš odgovor 1., 2., ili 3.</p>			
<p>U organizacijskom području 'Vrijeme i prostor', JKR OŠ B. 3.1, pod razradom ishoda (razumije ideju narodne priče; - prepričava narodne priče) napisani su ishodi koji nisu opisani u ishodu (Učenik prepričava događaje i opisuje osobe iz vlastite prošlosti i tradicije.). Preporučuje se doraditi ishod.</p>			
<p>U organizacijskom području 'Stvaralaštvo i tradicija' u dijelu 'Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda' uglavnom su navedena pojašnjenja i preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda a ne sadržaji i obrnuto. Potrebno je prilagoditi rječnik i dati preporuke sadržaja, npr. tradicionalne priče i legende iz romske zajednice koja živi na lokalitetu umjesto npr. pojašnjenja ishoda ' Učenik na ovoj razini samo doživljava lokalno tradicijsko stvaralaštvo i prepoznaje ga drukčijim od tradicijskog stvaralaštva većinskog i drugih naroda.'</p>			
<p>U organizacijskom području 'Stvaralaštvo i tradicija' u svakom odgojno-obrazovnom ciklusu odnosno razredu unaprijed je određena tema/sadržaj tradicijskih običaja (npr. zanimanja i zanati u 3. razredu, proslava smjene godišnjih doba u 4. razredu, životni ciklus u šestom razredu) dok se istovremeno ne predviđaju više misaone razine odnosno kritičko promišljanje o tradiciji i običajima primjereno uzrastu barem u višim razredima. Preporučuje se uvesti kritičko propitivanje običaja što je povezano s organizacijskim područjem 'Identitet i ljudska prava', odnosno je li i na koji način tradicija stavlja u neravnopravan položaj određene pripadnike zajednice u kojoj se provodi (u ovom slučaju romska zajednica). Posebno se to odnosi na običaje kojima se ugrožavaju ženska prava i prava djece. Tradicijske običaje kojima se krše prava žena potrebno je povezati s ishodom JKR OŠ D. 7.2.</p>			
<p>U organizacijskom području 'Stvaralaštvo i tradicija', JKR SŠ C. 1.1, u razradi ishod glasi 'Učenik se upoznaje sa stvaralaštvom i tradicijom Roma u Hrvatskoj'. Budući da se u organizacijskom području 'Vrijeme i prostor' govori o međunarodnom romskom pokretu preporučujemo da se i ovaj ishod usmjeri na stvaralaštvo i tradiciju na svjetskoj razini. Opis ishoda na razini usvojenosti 'dobar' za ishod JKR SŠ C. 1.2 i JKR SŠ C. 3.2 je nedovoljno opisan jer se odnosi na sudjelovanje u aktivnostima a ne na usvojenost kompetencija.</p>			
<p>U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava' na nekim mjestima su u dijelu 'Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda' uglavnom navedena pojašnjenja i preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda a ne sadržaji i obrnuto (npr. JKR OŠ D. 3.2.)</p>			
<p>U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava' JKR OŠ D. 3.2, u ishodu treba naglasiti i vlastite osjećaje i potrebe budući da se asertivnost odnosi na jasno izražavanje i zastupanje vlastitih osjećaja i potreba bez ugrožavanja tuđih. U opisu usvojenosti preporučuje se dodati izražavanje 'ponašanja zbog kojih smatra da su mu ugrožena prava ili da su ugrožena drugima'.</p>			
<p>JKR OŠ B. 4.1 kaže 'Učenik otkriva, opaža i opisuje važne događaje, osobe i postignuća Roma u prostoru i vremenu u kojemu živi.' dok se u razradi ishoda objašnjava ' prepoznaje značajne povijesne i suvremene ličnosti iz romske zajednice'. Potrebno je jasnije napisati</p>			

radi li se o povijesnim ili suvremenim ličnostima ili oboje.

U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava' **JKR OŠ D. 4.1** pod 'Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju razreda' ('... uz pomoć navodi neke primjere kada društvena nejednakost utječe na nastanak predrasuda.'), treba dodati 'odnosno kako predrasude utječu na društvenu nejednakost'.

U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava' u četvrtom odnosno petom razredu predlaže se prepoznavanje koncepta predrasuda i razumijevanje kako predrasude imaju utjecaj na ponašanje manjinske (ciljane) skupine. Predlaže se da se navede i razumijevanje pojma stereotip te da se u razradi ishoda navede i prepoznavanje stereotipa prema romskoj zajednici i romske zajednice prema većinskoj zajednici te prepoznavanje stereotipa i predrasuda s kojima se učenici susreću u realnosti.

U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava', JKR OŠ D. 6.1 , u razradi ishoda navodi se 'iskazuje privrženost očuvanju narodnih običaja i kulturnih znamenitosti romske nacionalne manjine'. Preporučuje se dodati: 'na način koji uvažava prava i potrebe svakog pojedinca i grupe'.

U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava' u preporukama za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda navodi se da 'Učenik uspoređuje prava povezanih dionika i kroz razgovor identificira kada nečije pravo ugrožava pravo druge osobe'. Preporučuje se preformulirati rečenicu na sljedeći način: "Učenik uspoređuje ljudska, dječja i prava nacionalnih manjina te kroz razgovor identificira u kojim slučajevima bi ostvarenje nečijih prava ugrožavalo ostvarivanje prava druge osobe te na koji način možemo ostvariti prava ne ugrožavajući prava drugih. Naime, niti jedno pravo, samo po sebi, ne ugrožava druga prava već ponekad njihovo ostvarenje (na razini ponašanja) može ugroziti tuđa prava.

U organizacijskom području 'Identitet i ljudska prava', JKR OŠ D. 7.1 , razrada ishoda (prve četiri točke) kao niti opis na razini usvojenosti 'dobar' nisu povezane s ishodom.

6. Omogućava li kurikulum, posebice prijedlozi u poglavljima F i G (Učenje i Poučavanje, Vrednovanje) stjecanje navedenih ishoda učenja?

1 – neprimjereni	2 – donekle primjereni	3 – uglavnom primjereni	4 – u potpunosti primjereni
------------------	------------------------	-------------------------	------------------------------------

<p>Objasnite što treba promijeniti u slučaju da je Vaš odgovor 1., 2., ili 3.</p>			
<p>7. Slijede li predloženi ishodi učenja i ostali elementi kurikuluma, europske i svjetske preporuke za predmetno područje?</p>			
<p>1 – neprimjereni</p>	<p>2 – donekle primjereni</p>	<p>3 – uglavnom primjereni</p>	<p>4 – u potpunosti primjereni</p>
<p>Objasnite što treba promijeniti u slučaju da je Vaš odgovor 1., 2., ili 3.</p>			
<p> </p>			

8. Predložite i ostale izmjene ukoliko ih smatrate nužnima.

9. Vaš zaključni stav o predloženom kurikulumu.

Predloženi kurikulum je sveobuhvatan jer obuhvaća domene koje su relevantne za poučavanje učenika Roma kao i drugih učenika, pogotovo s obzirom na činjenicu da se radi o nacionalnoj manjini koja se još uvijek uvelike nalazi u društveno nepovoljnom položaju.

Vjerujem da će izvođenje ovog kurikuluma potaknuti osnovne i srednje škole na promišljanje ne samo o mogućnostima izvedbe ovog kurikuluma nego i pozitivne promjene u razvoju klime interkulturalnosti na razini čitave škole te da će njegovo izvođenje pridonijeti razvoju pozitivnog osobnog ali i grupnog nacionalnog identiteta djece Roma. Iz tog razloga donošenje

dokumenta koji će djeci romske nacionalnosti po prvi put omogućiti obrazovanje 'po modelu C' u hrvatskom obrazovnom sustavu smatram izuzetno važnim i pozitivnim.

Vrijednost ovog kurikulumu je što se u njemu uvažava višejezičnost romske zajednice u RH te što je otvoren za sve druge učenike koji imaju interes učiti jezik romske nacionalne manjine i upoznati se s kulturom Roma.

Načelo fleksibilnosti najviše dolazi do izražaja u domeni 'Jezik i komunikacija' što će izvoditeljima kurikulumu omogućiti prilagodbe u izvedbi u odnosu na jezik kojim učenici govore kod kuće i razinu usvojenosti bajaško rumunjskog (lJimba dă băjaš - rumuneaște) odnosno romskog (romani čhib) ili varijetetima tih dvaju jezika.

U području 'Identitet i ljudska prava' preporučuje se uvesti kritičko propitivanje običaja što je povezano s organizacijskim područjem 'Identitet i ljudska prava', kako bi učenici propitali je li i na koji način pojedini običaji stavljaju u neravnopravan položaj određene pripadnike zajednice u kojoj se ti običaji provode (u ovom slučaju romska zajednica). Tim se ni na koji način ne implicira da su običaji romske zajednice loši ili lošiji od običaja većinske zajednice već se učenicima želi ukazati da su sve zajednice i društva promjenjiva, da se život u njima može unaprjeđivati (a da pri tome uvažavamo prošlost i tradiciju) te da su ljudska (i dječja) prava iznad običaja i tradicije.

Mjesto, datum:

Zagreb, 20.12.2019.

Potpis:

Sanja Brajković

